

Fotografia – wybrane zasady kompozycji, cz. 1

- [Wprowadzenie](#)
- [Animacja](#)
- [Animacja](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Fotografia – wybrane zasady kompozycji, cz. 1

Źródło: Conor Luddy, domena publiczna.

Wiesz już, jaki wpływ na fotografię może mieć światło. Potrafisz wskazać również rolę kompozycji. Czy wiesz jednak, jak wiele zasad kompozycyjnych możemy wyróżnić? Jak sądzisz, czy robiąc zdjęcie, zawsze musisz zdecydować się na wykorzystanie wyłącznie jednej zasady?

Więcej informacji o fotografii cyfrowej oraz o obsłudze aparatu cyfrowego znajdziesz w e-materiałach:

- [Wprowadzenie do fotografii cyfrowej](#),
- [Obsługa aparatu cyfrowego](#),
- [Retusz zdjęć](#),
- [Fotomontaż](#),
- [Renowacja zdjęć historycznych](#).

Więcej praktyki? Sprawdź e-materiały:

- [Fotografia – światło, kompozycja, moment](#),
- [Fotografia – wybrane zasady kompozycji, cz. 2](#),
- [Fotografia – wybrane zasady kompozycji, cz. 3](#),
- [Fotografia – podsumowanie](#).

Twoje cele

- Scharakteryzujesz wybrane zasady kompozycji.
- Przeanalizujesz fotografie pod kątem wykorzystanych zasad kompozycji.
- Wyjaśnisz, jak wykorzystanie kompozycji może wpłynąć na odbiór zdjęcia.

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją. Wykonaj ćwiczenia.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/RGS8RE7fQNFJX>

Źródło: Contentplus.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film opisujący wybrane zasady kompozycji.

Ćwiczenie 1

Wykonaj zdjęcie, które będzie zgodne z zasadą trójpodziału. Spróbuj wykonać fotografię o podobnej tematyce, która łamałaby tę zasadę.

Ćwiczenie 2

Wykonaj zdjęcie, które będzie realizować zasadę symetrii. Pamiętaj, że nie musi oznaczać ona lustrzanego odbicia.

Ćwiczenie 3

Wykonaj dwa zdjęcia tego samego obiektu. Jedno powinno realizować zasadę wypełnienia kadru.

Ćwiczenie 4

Wykonaj zdjęcie wzoru występującego w najbliższym otoczeniu.

Animacja

Polecenie 1

Zapoznaj się z animacją. Wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem </preview/resource/R1Wi0W5ERB1b9>

Źródło: Contentplus.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film opisujący wybrane zasady kompozycji.

Ćwiczenie 1

Wykonaj zdjęcie, które wykorzystuje zasadę negatywnej przestrzeni.

Ćwiczenie 2

Wykonaj zdjęcie, które wykorzystuje zasadę ramy.

Przeczytaj

Podsumowanie

Reguła trójkąta

W przypadku tej zasady dzielimy zdjęcie dwoma poziomymi i pionowymi liniami. Uzyskamy w ten sposób dziewięć jednakowych prostokątów (lub kwadratów, jeśli oryginalna fotografia jest kwadratowa). Punkty przecięcia się linii trójkąta to **mocne punkty**, czyli miejsca, na które najpierw zwraca się uwagę. Podobnie jest w przypadku **centralnego prostokąta** – on również jako pierwszy przykuwa wzrok. Zatem tam właśnie warto umieszczać najważniejsze elementy zdjęcia.

Polecenie 1

Zapoznaj się z dziełem Salvadora Dalego. Czy reguła trójkąta znajduje zastosowanie w jego przypadku? Dlaczego?

Źródło: Salvador Dali, *Kuszenie św. Antoniego*, 1946, dostępny w internecie: en.wikipedia.org [dostęp 27.12.2021], tylko do użytku edukacyjnego.

Symetria

Wprowadzenie do fotografii **symetrii** sprawia, że zdjęcie nabiera spokojniejszego charakteru.

Możemy wyróżnić kilka jej typów:

- symetria **pozioma** – góra i dół obrazu są symetryczne,
- symetria **pionowa** – lewa i strona są symetryczne;
- symetria **radialna (obrotowa)** – symetria występuje względem środka (w przyrodzie jej przykładem mogą być liście słonecznika),

- symetria **translacyjna** – elementy powtarzają się w różnych miejscach przestrzeni (np. kolumny).

Polecenie 2

Zapoznaj się ze zdjęciem przedstawiającym grobowiec Tadź Mahal. Wskaż, z jaką symetrią mamy do czynienia.

Źródło: yosratakol, dostępny w internecie: pixabay.com [dostęp 18.03.2022], domena publiczna.

Ciekawostka

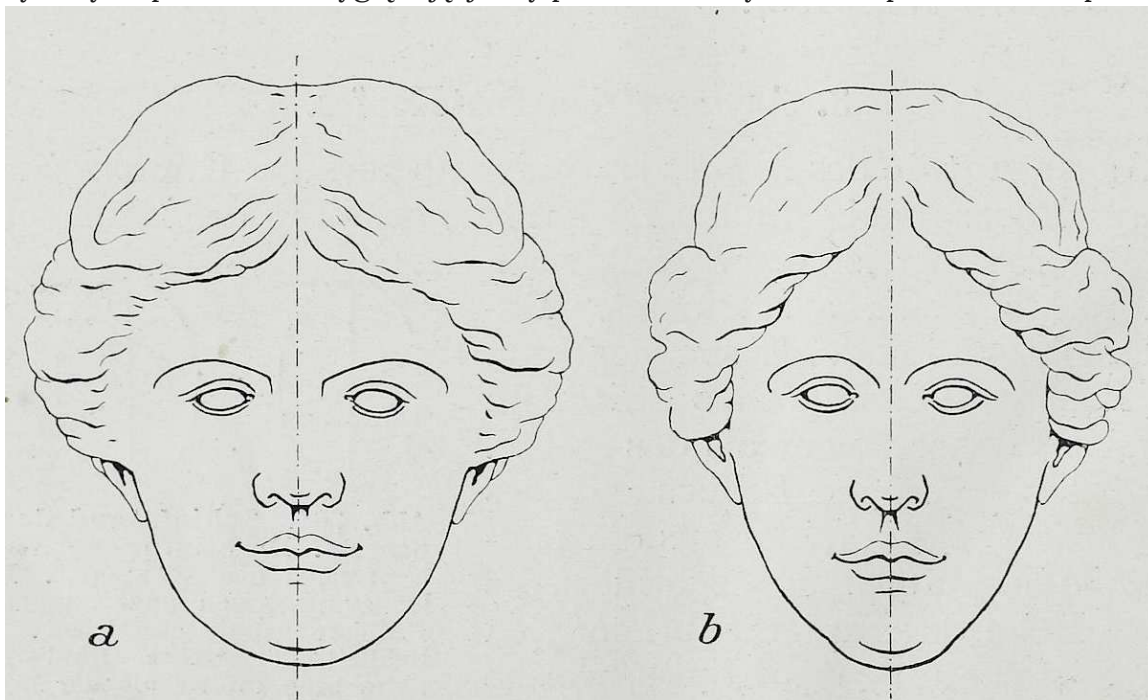

Źródło: Hermann Braus, dostępny w internecie: wikipedia.org [dostęp 18.03.2022], domena publiczna.

Symetryczne twarze według kanonów piękna uważane są za atrakcyjniejsze.

Czy jednak idealnie symetryczna twarz byłaby uważana za najpiękniejszą? Niekoniecznie. Idealna symetria twarzy nie wygląda naturalnie. Nasz mózg zaczyna ją postrzegać jako coś sztucznego i nieprzyjemnego. Do tego stopnia, że analitycy znanej sieci sprzedającej kawę poddali swoich klientów badaniu. Pokazali im logotyp, na którym znajdowała się idealnie symetryczna twarz syrenki. Uczestnicy badania wskazywali, że to logo podoba im się mniej od tego niesymetrycznego, choć nie do końca potrafili wskazać powód.

Przyjrzyj się twarzom *a* oraz *b*. Choć zostały stworzone z portretu tej samej postaci, po stworzeniu z nich nowych symetrycznych portretów wyglądają, jakby przedstawiały dwie zupełnie różne postacie.

Źródło: Hermann Braus, dostępny w internecie: wikipedia.org [dostęp 18.03.2022], domena publiczna.

Wypełnienie kadru

Ile razy zdarzyło ci się pokazywać palcem, gdzie dokładnie znajdujesz się na fotografii? Brak realizacji zasady wypełnienia kadru to częsta bolączka amatorskich fotografii z wakacji. Robiąc zdjęcie zastanów się, czy na pewno wszystkie obiekty, jakie są widoczne w kadrze, są tam konieczne. Czasem, by uzyskać lepszy kadr, wystarczy trochę zmienić **kadrowanie** lub zbliżyć się do fotografowanego obiektu (albo wprost przeciwnie – oddalić się od niego!).

Zasada ramy

Wiesz już, że *rama* nie ma nic wspólnego z tym, w czym zawieszasz obraz. Zasada ta wymaga od ciebie jako fotografa więcej pracy i planowania. Nie zawsze od razu znajdziesz coś, co może być ramą dla fotografowanego obiektu. W przypadku twarzy czasem wystarczy, by fotografowana osoba oparła twarz na dłoniach. Sytuacja jednak komplikuje się, kiedy fotografujesz zwierzę czy obiekt.

Negatywna przestrzeń

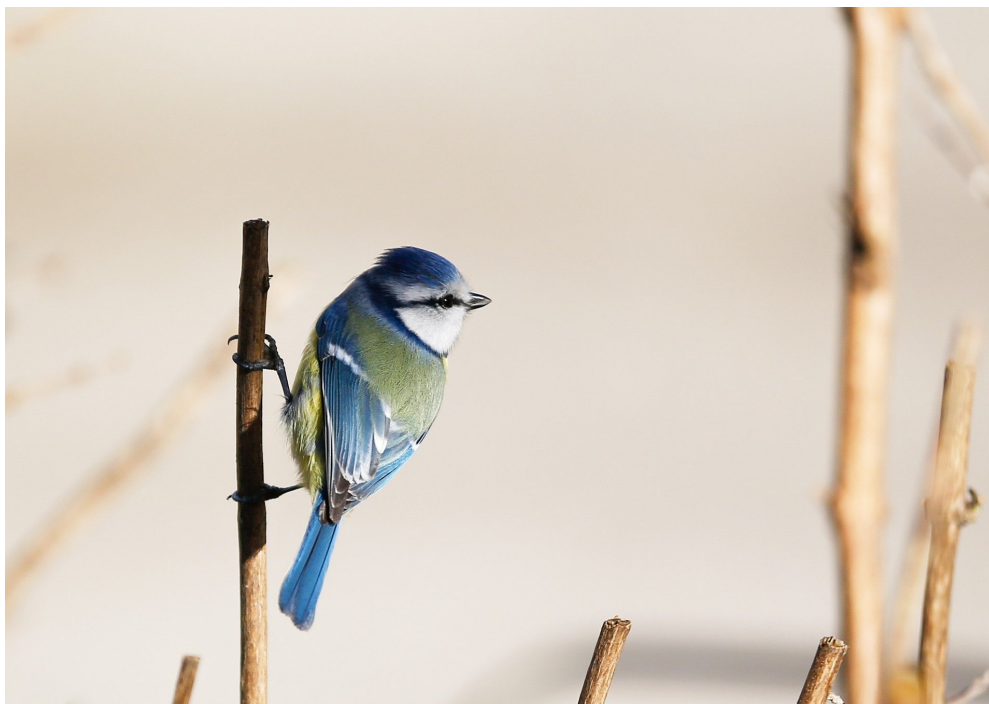
Negatywną przestrzenią nazywamy takie obszary fotografii, na których nie ma żadnych rozpoznawalnych kształtów lub które nie są zróżnicowane pod względem barwy czy jasności.

Fragmenty kadru są dla nich opozycją.

Przestrzeń negatywna pozwala lepiej wydobyć to, co jest istotne (fotografowany obiekt).

Polecenie 3

Przyjrzyj się fotografii modraszki zwyczajnej. W jaki sposób uzyskano efekt negatywnej przestrzeni?

Źródło: schauhi, dostępny w internecie: pixabay.com [dostęp 20.03.2022], domena publiczna.

Słownik

AE

automatyczna ekspozycja, czyli automatyczne dobranie wartości ekspozycji do otaczających warunków

balans bieli (WB)

z ang. *white balance*, balansem kolorów nazywamy proces kompensacji kolorów obrazu dla temperatury barwowej oświetlenia, którym dysponujemy podczas wykonywania zdjęcia

body

inaczej: korpus aparatu

bokeh

rozmycie obiektów znajdujących się poza głębią ostrości

centralny prostokąt

miejsce w kadrze w którym staramy się umieścić wszystkie ważne dla fotografii elementy; to punkt przecięcia się linii trójpodziału; kompozycja centralna najlepiej sprawdza się w przypadku symetrycznych obrazów

czułość

wskaźnik stopnia reagowania filmu fotograficznego na światło; odpowiednie dobranie filmu do fotografowanej sceny może być kluczowe w uzyskaniu pożądanego efektu; wiodącym standardem jest ISO; im wyższa wartość, tym film jest bardziej czuły na światło

czułość ISO w aparatach cyfrowych

parametr oprogramowania aparatu decydujący o stopniu reagowania matrycy na światło; daje możliwość rozjaśnienia sceny, choć przy wyższych wartościach efektem ubocznym często jest tzw. ziarno; parametr ISO nie powinien stanowić substytutu prawidłowego oświetlenia sceny, a jedynie dodatkową pomoc w uzyskaniu pożądanego efektu

histogram

wykres odzwierciedlający liczbę punktów o danej jasności w trzech kategoriach: czerni (lewa strona wykresu), szarość (środek) i biel (prawa strona); w prawidłowo wykonanym zdjęciu wykres powinien rosnąć od zera, osiągać szczytowy poziom w okolicy środka i opadać do zera po prawej stronie; odstępstwa od tego wskazania mogą być sygnałem o błędzie w oświetleniu lub o nieprawidłowych ustawieniach aparatu

kadrowanie

wycięcie z pierwotnie zarejestrowanego lub tylko z obserwowanego obrazu określonego fragmentu, w celu uzyskania optymalnego dla widza kadru

kompozycja

układ elementów zestawionych ze sobą w taki sposób, aby tworzyły harmonijną całość

migawka

element obiektywu odpowiedzialny za precyzyjne odmierzenie czasu, przez jaki światło pada na materiał światłoczuły

niedoświetlenie

fotografie wykonane w warunkach niewystarczającego oświetlenia są zbyt ciemne, pozbawione rzeczywistych kolorów, a zawarte na nich szczegóły zlewają się ze sobą i są niewidoczne dla odbiorcy

obiektyw

układ optyczny przenoszący obraz sceny do dalszej części urządzenia

perspektywa

sposób oddania trójwymiarowych obiektów i przestrzeni na płaszczyźnie

prześwietlenie

fotografie wykonane w warunkach nadmiaru światła mogą są zbyt jasne, pozbawione szczegółów i prawidłowego kontrastu barw

prysłona

część obiektywu, regulująca średnicę otworu w obiektywie – wartość przysłony jest odwrotnie proporcjonalna do ilości światła padającego na materiał światłoczuły

symetria

zjawisko, w którym przedmiot, obraz etc. składa się z dwóch części, które są swoimi lustrzanymi odbiciami

temperatura barwowa

obiektywna miara wrażenia barwy określonego źródła światła, wyrażana w kelwinach, np. temperatura barwowa świecy 2000 K, światło dzienne 5200-5500 K, cień 7000-8000 K

zoom cyfrowy

przybliżenie fotografowanej sceny przy wykorzystaniu oprogramowania aparatu; korzystając z tej funkcji należy pamiętać, że uzyskany obraz jest jedynie powiększeniem tego już uchwyconego na matrycy, co może powodować, że fotografia będzie nieostra

zoom optyczny

możliwość przybliżania fotografowanej sceny przy pomocy przesunięcia soczewek obiektywu aparatu; to najlepsza dostępna metoda przybliżania, ponieważ gwarantuje zapis fotografii z pełnym wykorzystaniem potencjału matrycy

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Informatyka

Temat: Fotografia – wybrane zasady kompozycji, cz. 1

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Cele kształcenia – wymagania ogólne

II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera oraz innych urządzeń cyfrowych: układanie i programowanie algorytmów, organizowanie, wyszukiwanie i udostępnianie informacji, posługiwanie się aplikacjami komputerowymi.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Programowanie i rozwiązywanie problemów z wykorzystaniem komputera i innych urządzeń cyfrowych.

Zakres rozszerzony. Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

4) przygotowując opracowania rozwiązań złożonych problemów, posługuje się wybranymi aplikacjami w stopniu zaawansowanym:

a) tworzy i edytuje dwuwymiarowe oraz trójwymiarowe wizualizacje i animacje, stosuje właściwe formaty plików graficznych,

III. Posługiwanie się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi.

Zakres podstawowy. Uczeń:

1) zapoznaje się z możliwościami nowych urządzeń cyfrowych i towarzyszącego im oprogramowania;

2) objaśnia funkcje innych niż komputer urządzeń cyfrowych i korzysta z ich możliwości;

IV. Rozwijanie kompetencji społecznych.

Zakres podstawowy. Uczeń:

6) poszerza i uzupełnia swoją wiedzę korzystając z zasobów udostępnionych na platformach do e-nauczania.

V. Przestrzeganie prawa i zasad bezpieczeństwa.

Zakres podstawowy. Uczeń:

2) respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii.

Cele operacyjne (językiem ucznia):

- Scharakteryzujesz wybrane zasady kompozycji.
- Przeanalizujesz fotografie pod kątem wykorzystanych zasad kompozycji.
- Wyjaśnisz, jak wykorzystanie kompozycji może wpłynąć na odbiór zdjęcia.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem multimediu i ćwiczeń interaktywnych.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;

- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- aparaty fotograficzne/smartfony.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Uczniowie przygotowują fotografie, które ilustrują różne przykłady kompozycji. Mogą skorzystać z domowych zbiorów. Mogą przygotować również przykłady ze świata malarstwa.
2. Wybrany lub chętny uczeń przygotowuje krótką prezentację dotyczącą praw autorskich w internecie.

Faza wstępna:

1. Chętna lub wybrana osoba referuje najważniejsze informacje dot. fotografii, które uczniowie poznali na wcześniejszej lekcji.
2. Uczeń odpowiedzialny za prezentację dotyczącą praw autorskich przedstawia ją.

Faza realizacyjna:

1. Uczniowie prezentują fotografie wykonane w ramach zadania z poprzednich zajęć.
2. Uczniowie zapoznają się z pierwszą animacją. Przy kolejnych przykładach kompozycji nauczyciel przerywa animację i prosi uczniów o prezentację ew. przykładów danej reguły kompozycyjnej (uczniowie wykorzystują zdjęcia przygotowane przed lekcją).
3. Uczniowie zapoznają się z drugą animacją. Przy kolejnych przykładach kompozycji nauczyciel przerywa animację i prosi uczniów o prezentację ew. przykładów danej reguły kompozycyjnej (uczniowie wykorzystują zdjęcia przygotowane przed lekcją).
4. Uczniowie w parach przygotowują mapę myśli podsumowującą to, jakie emocje i nastroje mogą tworzyć dane rodzaje kompozycji.
5. Uczniowie zapoznają się z sekcją „Przeczytaj” i w razie potrzeby uzupełniają informacje w niej zawarte.

Faza podsumowująca:

1. Uczniowie wykonują wskazane przez nauczyciela polecenia z sekcji „Przeczytaj”.

Praca domowa:

1. Wykonaj ćwiczenia umieszczone pod animacjami.

Materiały pomocnicze:

- Wykonane w ramach zadania domowego fotografie.
- Fotografie przedstawiające różne typy kompozycji.

Wskazówki metodyczne:

- E-materiał można wykorzystać również na zajęciach ze sztuki lub plastyki.